

Головна > Аналітика > Статті

Дві індустрії дронів в Україні: чому одну фінансують, а іншу блокують?

22:30 04.05.2024 14

 ОЛЕКСАНДР МОРОЗ

9 хв

Політесник США знімає про приховану загрозу для українських виробників БПЛА (фото: attitudemag.com.ua)

 Розумій ситуацію на фронті через факти, а не чутки з **РЕК-Україна** у Google

Поки український мілтех створює технологічні легенди фронту, у тилу формуються два паралельні ринки безпілотників. Американські аналітики вказують на системний тиск та блокування рахунків незалежних виробників БПЛА, що викликає серйозні запитання у західних партнерів і може зашкодити забезпеченню Збройних сил України на передовій.

Чому успішні розробники опинилися під прицілом контролюючих органів та як корупційні скандали в оборонному секторі ставлять під загрозу допомогу союзників? РЕК-Україна публікує переклад аналітичного матеріалу полковника армії США у відставці Веса Мартіна для впливового американського військового видання *Stars and Stripes*, у якому автор досліджує ці загрози для українського ОПК.

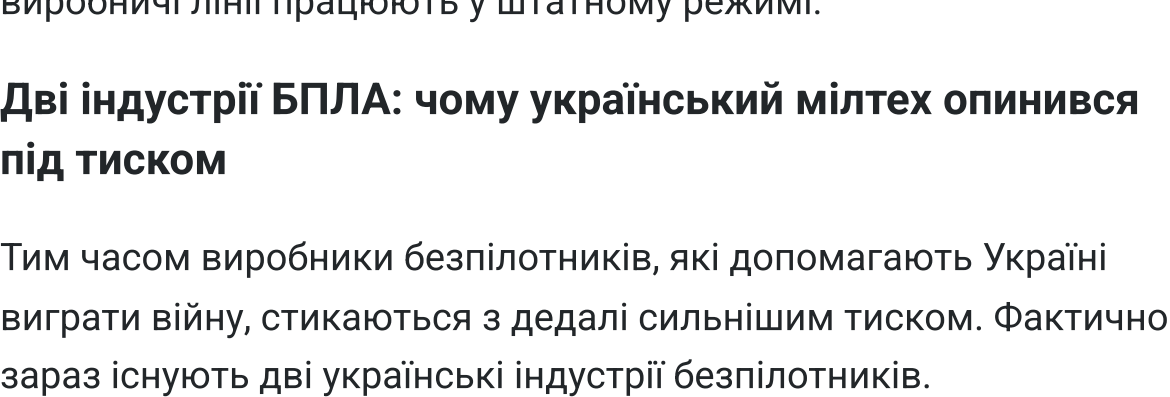
Головне:

- В Україні формуються дві індустрії БПЛА: фаворити з політичними зв'язками та незалежні виробники під тиском
- За даними Громадської антикорупційної ради, близько 90% виробників дронів зіткнулися з кримінальними провадженнями
- Тиск силових структур призводить до заморожування рахунків, зриву контрактів та зупинки оборонних підприємств
- Українські безпілотні системи забезпечують до 70% втрат російської військової техніки на полі бою
- США закликають перевірити використання американської допомоги та захистити незалежних виробників від тиску

Скандал навколо Fire Point та закупівлі безпілотників в Україні

У квітні видання "Українська правда" оприлюднило аудіозаписи розмов за участю бізнесмена Тимура Міндча та Рустема Умерова, який на момент запису очолював Міністерство оборони, а нині є секретарем РНБО.

У матеріалі йдеться про обговорення фінансування компанії Fire Point, що виробляє далекобійні БПЛА та крилаті ракети, а також про можливий продаж 33% її акцій іноземним інвесторам. За даними слідства, Міндч може бути бенефіціарним власником цього підприємства.

Після публікації Громадська антикорупційна рада при Мінборони закликала відсторонити Умерова та частково націоналізувати Fire Point, яка до 2024 року була найбільшим отримувачем оборонних коштів на закупівлю дронів.

>

Читайте також: [Удар по "Кажанам". Хто блокує виробництво дронів в Україні і чим це загрожує фронту](#)

Проте наразі компанія продовжує роботу, її рахунки активні, а виробничі лінії працюють у штатному режимі.

Дві індустрії БПЛА: чому український мілтех опинився під тиском

Тим часом виробники безпілотників, які допомагають Україні виграти війну, стикаються з дедалі сильнішим тиском. Фактично зараз існують дві українські індустрії безпілотників.

Перша - це та, яку Вашингтон бачить у пресрелізах про майбутнє стратегічне партнерство між США та Україною у сфері БПЛА. Другу ж тихо демонтують державні органи, чия дії, схоже, спрямовані не стільки на боротьбу з корупцією, скільки на просування комерційних інтересів.

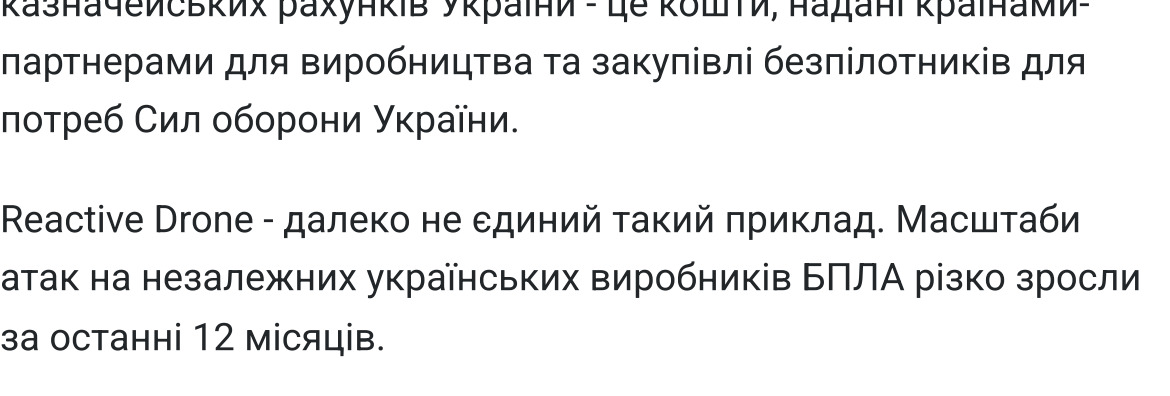
Складається враження, що розслідування проти законних виробників БПЛА ведуться в інтересах чиновників, які можуть бути тінювими бенефіціарами конкуруючих фірм.

Це критично важливо для американської безпеки. Розділ 1709 Закону про національну оборону забороняє Пентагону закуповувати безпілотники у китайських постачальників, бюджет на 2027 фінансовий рік передбачає різке збільшення витрат на малі безпілотні системи, а американська промислова база ще не готова заповнити цю прогалину в необхідних масштабах.

Україна налічує близько 500 виробників безпілотників, які сукупно випускають понад чотири мільйони одиниць щороку, а українські безпілотні системи забезпечують приблизно 70% втрат російської військової техніки на полі бою. Без цієї промислової бази планування НАТО щодо малих безпілотних авіаційних комплексів (БАС) на наступне десятиліття просто не матиме підґрунтя.

Справи Reactive Drone та TAF Industries: обшуки, рахунки та блокування АРМА

Однією з компаній, яка опинилася під тиском контролюючих органів, є Reactive Drone - підприємство, про яке я писав у вересні, наводничи його розвідувальну платформу "Шмівек" та важкий бомбардувальник "Кажан" як доказ українських інновацій на полі бою.

Завод із виробництва "Кажанів" компанії Reactive Drone був знищений росіянами у вересні 2025 року (фото: Getty Images)

Відтоді компанія та її засновник Олексій Колесник [стали фігурантами слідчих дій](#), відкритих Державним бюро розслідувань та Бюро економічної безпеки. Їхні банківські рахунки закрили, а активами загрожувала передача в АРМА - орган, який від початку створювався для утримання майна, вилученого у корумпованих чиновників та пов'язаних із Росією структур.

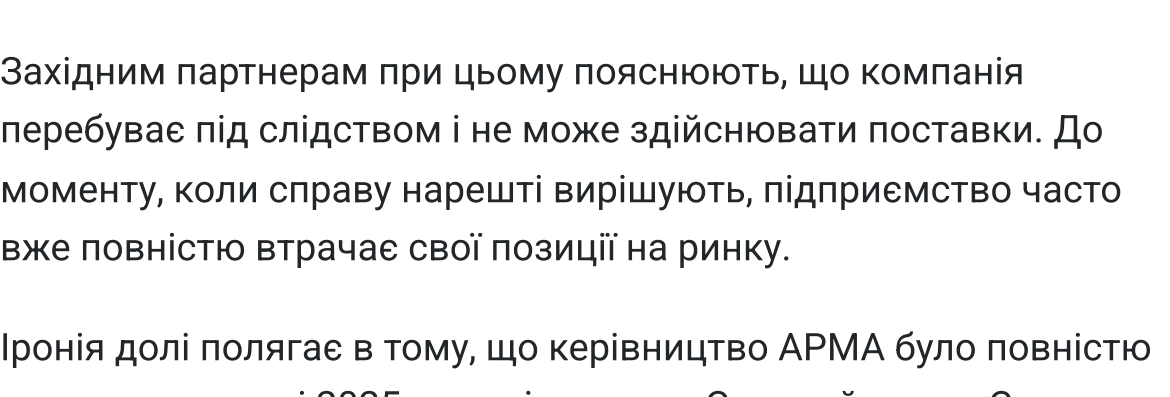
Ба більше, завод із виробництва "Кажанів" компанії Reactive Drone був знищений росіянами у вересні 2025 року. Цей удар за часом збігся з періодом, коли профільні відомства зобов'язали виробників безпілотників розкрити точні геолокаційні координати їхніх виробничих потужностей.

Крім того, чеські правоохоронні органи, діючи на запит України про взаємну правову допомогу, заморозили рахунок Reactive Drone у Чехії. Кошти, про які йдеться, були виділені з казначейських рахунків України - це кошти, надані країнами-партнерами для виробництва та закупівлі безпілотників для потреб Сил оборони України.

Reactive Drone - далеко не єдиний такий приклад. Масштаби атак на незалежних українських виробників БПЛА різко зросли за останні 12 місяців.

Західні інвестори побоюються, що компанії, які користуються перевагами та агресивно залучають політичні зв'язки, насправді контролюються урядовцями.

Формуються дві паралельні індустрії: одна отримує невідповідні обсяги фінансування за прямими вказівками, а інша - виживає під дедалі більшим тиском.

Reactive Drone (фото: Getty Images)

TAF Industries є одним із найбільших виробників FPV-дронів у країні, щомісяця випускаючи десятки тисяч баражуючих боеприпасів "Колібри". Її засновник, Олександр Яковенко, нагороджений державним орденом "За заслуги" за підтримку Збройних сил.

Проте у березні 2025 року в його компаніях провели обшуки в зв'язку з податковою справою щодо українського зернотрейдерів, з яким, за словами Яковенка, він не має жодних зв'язків. Внаслідок цього бухгалтерські операції юридичної особи, яка виробляє безпілотники TAF, були заблоковані. Яковенко публічно звинуватив процесуального керівника у минулій корупції.

Водночас окремий інцидент із саботажем на виробничій лінії TAF у липні 2024 року, який знищив потужності з випуску приблизно 2000 безпілотників на місяць, влада так і не розслідувала.

Ці два випадки не є винятком. Голова Громадської антикорупційної ради при Міністерстві оборони публічно заявив, що 90% українських виробників безпілотників зіткнулися з подібними провадженнями, починаючи з 2022 року.

Механізм простий: профільне відомство відкриває кримінальну справу, рахунки заморожуються, активами загрожуює передача в АРМА, а виробництво уповільнюється або повністю зупиняється, що вигідно пов'язаним із чиновниками конкурентам.

Західним партнерам при цьому пояснюють, що компанія перебуває під слідством і не може здійснювати поставки. До моменту, коли справу нарешті вирішують, підприємство часто вже повністю втрачає свої позиції на ринку.

Іронія долі полягає в тому, що керівництво АРМА було повністю оновлено у липні 2025 року під тиском Європейського Союзу після того, як Рахункова палата України задокументувала системне неефективне управління заарештованими активами. Проте цей орган досі залишається структурою, готовою взяти під контроль активи українських виробників БПЛА, що працюють на передову.

Роль НАБУ і САП та позиція США щодо військової допомоги Україні

Втім, в Україні є інституції, здатні ефективно боротися з корупцією. У серпні Національне антикорупційне бюро (НАБУ) та Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) викрили схему відкатів при закупівлі безпілотників, яка сягала 30% від вартості контрактів. Ці ж відомства стоять за найбільшими резонансними викриттями: справою Міндча та нещодавніми записами розмов щодо Fire Point. Саме такі структури мають підтримуватися американцями.

Американські інтереси зараз перебувають під прямою загрозою. США та їхні союзники виділили понад 100 млрд доларів на безпекову допомогу Україні з 2022 року, і значна частина цих коштів спрямовувалася українським оборонним виробникам або проходила через них.

Американські платники податків мають певне право запитати: чому українські відомства, які отримують підтримку США, використовуються для ліквідації тих самих виробників, на фінансування яких і призначалися ці долари? І чому водночас пов'язаний із політиками виробник, який опинився в центрі скандалу із записами розмов, може отримувати державні контракти?

З цього випливає низка конкретних кроків. Конгрес повинен ініціювати перевірку з боку Рахункової Палати (GAO) щодо того, як українські державні органи, які отримують допомогу від США, використовували свої повноваження проти вітчизняних оборонних виробників.

Комітети з питань збройних сил Палати представників і Сенату мають вивчити, чи відповідає перевірка кінцевого використання партнерів України у сфері безпілотників з боку Міністерства оборони рівню політичних ризиків, з якими стикаються ці партнери.

Міністерство фінансів США має дослідити практику міжюрисдикційного заморожування рахунків та передачі активів АРМА. Державному департаменту через своє посольство в Києві слід чітко дати зрозуміти: питання вибіркового правозастосування щодо виробників оборонної продукції для передової буде порушено на найвищому рівні американсько-українських відносин.

Літими з цього не вимагає від Вашингтона правоохоронців. Справа Fire Point - це саме той вид правозастосування, який західні партнери мають вжити.

Американська підтримка повинна зміцнювати структури, які реально працюють, і створювати жорсткі перешкоди для відомств, які використовуються як інструменти для отримання комерційних переваг у розпал війни.

Українські виробники безпілотників на передовій не повинні вигравати другу війну проти частин власної держави, особливо коли американські долари опиняються по обидва боки ліній фронту.

Хто такий Вес Мартін

Вес Мартін - полковник армії США у відставці, військовий експерт, чия кар'єра та подальша діяльність нерозривно пов'язані з питаннями безпеки, боротьби з тероризмом та міжнародною політикою.

Окрім багатого військового досвіду, він має ступінь магістра з міжнародної політики та бізнесу і протягом своєї кар'єри обіймав низку правоохоронних посад по всьому світу.

Його бойовий досвід зосереджений на Іраку, де він обіймав посаду старшого офіцера з питань антитерору та захисту сил для всього коаліційного контингенту під час першої та другої фаз операції "Свобода Іраку", посаду старшого оперативного офіцера Оперативної групи 134 (з питань утримання під вартою), а також командував передовою оперативною базою "Ашраф", працюючи з іранськими моджахедами.

Це призначення в "Ашраф" та робота з ОМК стали підґрунтям його тривалої публічної участі в іранських політичних справах (орбіта ХСРП/ОМК), що простежується в більшості його коментарів.

Протягом трьох каденцій в Пентагоні Вес був керівником групи оцінки захисту сил, начальником Групи кризових ситуацій Оперативного центру армії та керівником відділу інформаційних операцій Міністерства армії. На цій посаді він здійснив реорганізацію армійської програми OPSEC та перетворив Старшу раду з огляду інформаційних операцій на наглядовий орган.

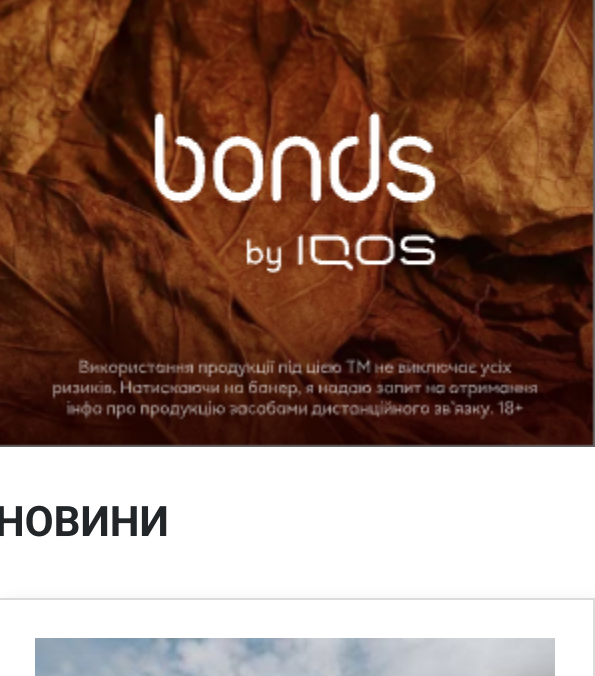
Сьогодні він активно аналізує питання оборонної промисловості, корупційних ризиків та безпеки, зокрема в контексті війни в Україні.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google!

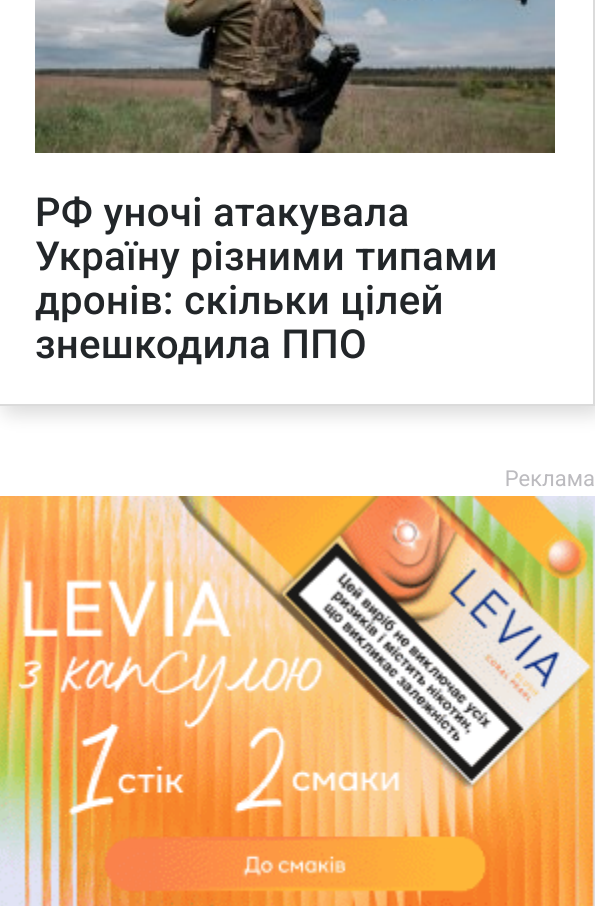
Або читайте нас там, де вам зручні!

Більше по темі: [ВПК](#) [Дрони](#)

Реклама

НОВИНИ

РФ уючі атакувала Україну різними типами дронів: скільки цілей знесходила ППО

Реклама